

KTH:s nuvarande och framtida verksamhet i Flemingsberg

Gustav Amberg, Stockholm 251219

Sammanfattning

KTH har idag verksamhet vid huvudcampus, i Solna och i Flemingsberg. I Flemingsberg bedrivs framgångsrik forskning, utbildning och samverkan men givet nyligen tagna beslut om att flytta verksamhet från Kista och Södertälje finns det anledning att reflektera över KTH:s framtida verksamhet i Flemingsberg givet dessa förändringar.

Utöver att vara Stockholmsregionens andra campus för högskole- och universitetsutbildning är Flemingsberg på många sätt en central knutpunkt i Stockholmsområdet och Mälardalen. Förutom befintlig infrastruktur finns ytterligare beslutade och planerade infrastrukturprojekt. Flemingsberg är den av Region Stockholms åtta regionala stadskärnor där de klart mest omfattande investeringarna gjorts och planeras.

Den fortsatta expansionen i Flemingsberg, i kombination med existerande, för KTH, betydande lokala aktörer som KI, Karolinska universitetssjukhuset i Huddinge och Södertörns högskola, innebär att förutsättningarna för framtida forskning och högskoleutbildning är gynnsamma. Campus Flemingsberg har idag drygt 20 000 studenter och ett flertal lärosäten, där Södertörns högskola har flest studenter och KI den mest omfattande forskningen. KTH:s forskningsverksamhet i Flemingsberg är i betydande del även knuten till sjukhuset.

I det följande diskuteras KTH:s verksamhet i Flemingsberg utifrån perspektiven utbildning, forskning och samverkan, med en senare del som mer ingående tar upp KTH:s nuvarande utbildningsutbud i Flemingsberg. Observationer och förslag till åtgärder, antingen i närtid eller på 10 års sikt, lämnas löpande och i ett avslutande avsnitt.

Rapporten är tänkt att vara underlag för en fortsatt diskussion och behandling i KTH:s ledning. Utöver utredaren har senior rådgivare Erik Fahlbeck deltagit i arbetet.

Innehåll

KTH:s nuvarande och framtida verksamhet i Flemingsberg	1
Sammanfattning	1
Inledning	3
Vad är Flemingsberg och vad kan det bli?	3
Forskning	6
Samverkan	7
Specifikt om utvecklingen av KTH:s utbildningsutbud i Flemingsberg	9
Studentrekrytering	9
Utbildningarnas ämnesprofil utifrån utbildningens genomförande	10
Avslutande slutsatser och rekommendationer	14
Några fora i Flemingsberg som kan vara ingångar för KTH att verka genom är:	16
Utbildningar som ges helt eller delvis i Flemingsberg.....	17
Hög och basår som ges av KTH på annan ort än Flemingsberg.....	17
Exempel på större utbildningar som ges av andra lärosäten i Flemingsberg.....	17
Lista på intervjuade	18

Inledning

I den här rapporten redovisas uppdraget Dnr HS-2025-2238: *Utredningsdirektiv för vidareutveckling av KTH Flemingsberg*. Uppdraget gavs till undertecknad, Gustav Amberg, professor emeritus vid KTH och tidigare rektor för Södertörns högskola.

Uppdragets mål enligt direktivet formuleras enligt följande:

”Det långsiktiga effektmålet är att KTH Campus Flemingsberg ska vara en dynamisk miljö för utbildning och forskning som utvecklas utifrån de fördelar hela KTH kan dra av samarbeten mellan de lärosäten som är lokaliserade i Flemingsberg och samverkan och interaktion med näringsliv och offentlig verksamhet i södra Stockholm. Campus Flemingsberg ska vara en attraktiv miljö för studenter, lärare och forskare från flera skolor och institutioner inom KTH.

Med utgångspunkt i att KTH ska ha verksamhet i Flemingsberg är det övergripande syftet och uppdraget för utredaren att identifiera möjligheter och lämna förslag på hur KTH Campus Flemingsberg kan utvecklas. Det kan ske inom ramen för KTH:s egen utbildning genom initiativ som spänner över flera av KTH:s skolor eller i samverkan med andra lärosäten. Det kan även ske i form av utvecklad samverkan och forskning som genom att tillvarata KTH:s närvaro i Flemingsberg stärker KTH:s samlade verksamhet.”

Rapporten bygger på tidigare campusutredningar inom KTH, styrdokument inom KTH, vissa andra insamlade underlag kring utvecklingen i Flemingsberg och ett antal intervjuer. Totalt har ett 30-tal personer intervjuats (se bilaga), utifrån frågeställningar om den långsiktiga utvecklingen av stadskärnan Flemingsberg och övriga verksamheter på Campus Flemingsberg (CF), samt nuläge och möjligheter på ca 10 års sikt för KTH inom perspektiven samverkan, forskning och utbildning. Jag har också mer specifikt diskuterat KTH:s nuvarande utbildningsutbud i Flemingsberg, utifrån befintlig kompetens på CF, studentrekrytering, samt den ämnesmässiga profilen på KTH:s utbildningar på CF.

Rapporten inleds med en beskrivning av vad Flemingsberg är och hur olika aktörer uppfattar Flemingsberg, därefter redovisas reflektioner kring KTH:s nuvarande och framtida utbildning, forskning respektive samverkan med utgångspunkt i Flemingsberg. Ett avsnitt med mer specifika reflektioner kring KTH:s nuvarande och framtida utbildning i Flemingsberg följs sedan av slutsatser och rekommendationer. Rapporten avslutas med några observationer kring möjliga arenor som kan vara relevanta för utvecklingen av KTH:s framtida verksamhet i Flemingsberg.

Vad är Flemingsberg och vad kan det bli?

För utvecklingen av CF är det inte oviktigt hur stadsdelen eller stadskärnan Flemingsberg utvecklas. Den långsiktiga utvecklingen beskrivs i RUF5 2050, den liggande regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (<https://www.regionstockholm.se/regional-utveckling/strategier-och-planer/rufs-2050---regional-utvecklingsplan-for-stockholmsregionen/>). Befolkningen i Stockholmsregionen och östra Mälardalsområdet förväntas öka kraftigt fram till 2050 och det är inte minst i de åtta regionala stadskärnorna som utbyggnaden förväntas. Flemingsberg utmärker sig genom att ha utmärkta kommunikationer, närvaron av Karolinska universitetssjukhuset i Huddinge (sjukhuset) och

lärosätena, samt en ökande närvaro av andra aktörer, såsom Alfa Laval, Operan och Dramaten, samt ett rättskluster med tingsrätt, häkte och polis. Regionens utvecklingsarbete i Flemingsberg drivs av en särskild aktörsgemensam styrgrupp, som leds av ett av regionråden. Huddinge kommun bedriver ett eget utvecklingsarbete. Även fastighetsbolaget Fabege bedriver ett eget aktivt utvecklingsarbete. Flemingsberg science arbetar också med utvecklingen i Flemingsberg utifrån uppdraget att bidra till företagsetableringar. I flera avseenden överlappar dessa initiativ varandra, så till vida att regionen, berörda kommuner, Fabege och Flemingsberg science deltar i varandras möten och processer.

Här finns således plats att bygga och växa. En fortsatt långsiktig utveckling av området stöds också av att flera stora infrastrukturprojekt nu är beslutade och avtalade, som spårväg syd, tvärlänken och flera stora vägprojekt kring CF.

I Stockholmsområdet finns campus för utbildning och forskning i ett i stort sett sammanhängande område Solna-Valhallavägen-Frescati, och därutöver på CF. Campus Flemingsberg har drygt 20 000 studenter, och är med det måttet det åttonde största campuset i Sverige. Högre utbildning bedrivs av Södertörns högskola (SH), Karolinska institutet (KI), KTH, Röda korsets högskola (RKH) och Stockholms musikpedagogiska institut (SMI). Den största volymen forskning bedrivs av KI, följt av SH och därefter KTH.

Attraktiviteten i stadsdelen Flemingsberg skulle behöva öka, med mer service, restauranger, kultur, etc. Detta är inte oviktigt för akademien på CF, och målet bör vara att Flemingsberg som sådant kan upplevas som en intressant och levande plats för såväl studenter som forskarstuderande, gästforskare och lärare och forskare generellt.

En jämförelse med Hagastaden visar att det i Hagastaden nu finns en intressant stadsmiljö, omedelbar tillgång till världsledande forskning och utbildning, inte bara på KI i Solna utan även närhet till Stockholms universitet (SU) och KTH. Verksamheter i Flemingsberg bör utvecklas utifrån sina komplementära styrkor och inte se sig som någon form av konkurrent till Hagastaden. Samtidigt skulle den process som har lett fram till att Hagastaden har byggts kunna vara en inspirationskälla för hur man kan arbeta med den fortsatta utvecklingen i Flemingsberg, en väl sammanhållen process med tydliga och långsiktiga mål.

Sammanfattningsvis så kommer Flemingsberg som plats att växa och utvecklas starkt de närmaste åren, med ökande befolkning, fler arbetsplatser, ett mer diversifierat näringsliv, och ytterligare förbättrade kommunikationer. Ett antal starka aktörer är engagerade långsiktigt för en utveckling av stads kärnan Flemingsberg, starka offentliga och privata aktörer såsom KI, sjukhuset, Södertörns högskola och Alfa Laval kommer att finnas på plats, men det finns utmaningar på vägen.

Möjligheter för KTH

Flera aktörer som intervjuats betonar värdet för KTH och verksamheten på CF, av att Flemingsberg utvecklas till en attraktiv och levande stadsdel. Exempel som har nämnts som potentiella inspirationskällor är Imperial College och uppbyggnaden av campus i White City, och Kendall Square vid MIT i Cambridge, med flera. För att kunna realisera visionen av Flemingsberg som en liknande plats, där stark forskning och utbildning kan frodas och utvecklas, har flera intervjuade lyft behovet av ett långsiktigt gemensamt visionsarbete där alla berörda aktörer finns representerade. Lärdomar skulle, som påpekats, kunna hämtas

från hur det arbetades med Hagastaden. Ett sådant långsiktigt och fokuserat visionsarbete stärks om KTH engagerar sig.

En möjlighet på CF är den stora bredden och mångfalden av kunskap och utbildningar. Det öppnar möjligheter för spännande samverkan och samarbeten, men det kan också bli komplicerat att hitta fungerande former för samarbete när det finns många huvudmän. Det finns ett forum för samarbete mellan lärosätena, "Campus Flemingsberg-gruppen", som syftar till att ta upp och lösa frågor som berör lärosätena gemensamt. Detta forum skulle kunna användas och stärkas för att vara en ingång för andra aktörer till alla lärosäten. Även här är KTH:s engagemang viktigt.

Nedan kommer KTH:s utbildningsutbud i Flemingsberg diskuteras mer i detalj, men det kan vara av värde att inledningsvis reflektera mer övergripande kring vad som är speciellt med CF och dess placering utifrån ett utbildningsperspektiv. Hur kan CF bidra till högre utbildning i Stockholm och världen; finns det unika möjligheter här att ta vara på?

Ur ett utbildningsperspektiv kan följande utmärkande drag hos CF nämnas, utan inbördes ordning:

Lokaliseringen i södra Stockholmsregionen, på en plats med goda kommunikationer som är tillgänglig för en stor grupp potentiella studenter, och som med all sannolikhet kommer att utvecklas starkt de närmaste åren. CF är den enda plats i Stockholm där högre utbildning och forskning bedrivs i stor skala, utöver Solna-Valhallavägen-Frescati.

Här finns en tradition och en historia av att ha särskild uppmärksamhet på breddad rekrytering och att attrahera och ta emot studenter från icke studievana miljöer. Närvaron av högskoleingenjörsutbildningar och basår i Flemingsberg ger ett bidrag till KTH:s arbete med bredda rekrytering. Genom att finnas i Flemingsberg kan KTH attrahera studenter som av olika skäl föredrar en studieort i södra Stockholmsområdet och att därigenom fånga upp fler studenter från icke studievana miljöer.

Närvaron av sjukhuset och de övriga akademiska aktörerna ger en särskild ämnesmässig profil på nuvarande utbildningsutbud; här är Södertörns högskola den största utbildaren, med lärare, ekonomer, poliser, samhällsvetare och humaniora, och även ett program för spelutveckling. Vårdutbildningar finns på KI och även Röda korsets högskola, med läkare, tandläkare, fysioterapeut, sjuksköterska, etc. KTH bidrar med utbildning inom medicinsk teknik, samt flera högskoleingenjörer och basår. Därutöver finns flera mindre aktörer riktade mot kultursektorn (SMI, konstskolan Idun Lovén), och en gymnasieskola. I Flemingsberg finns därmed, inom ett område mindre än KTH:s huvudcampus, en stor spännvidd av utbildningar, kompetenser och verksamheter, som är större än på Valhallavägen.

En möjlighet bör vara att utifrån den stora spännvidden på utbildningar som bedrivs på CF skapa fler intressanta tvärvetenskapliga utbildningar i samarbete med andra aktörer på campus eller i samverkan med aktörer i området utanför akademien. Här bör finnas förutsättningar för intressant samverkan och fler tvärvetenskapliga och utmaningsdrivna projekt inom utbildningen. Ett sätt att bidra till att hitta former för att främja sådana initiativ kan vara genom en riktad satsning av såddpengar.

Life science är viktigt för Campus Flemingsberg, men det kan vara av värde för KTH och även andra aktörer att life science inte tolkas för snävt, utan att också inkludera områden som ofta läggs under begreppet hälsa, som vård, nutrition och miljö i en sådan kontext. Digitalisering och AI gör också att medicin, teknik och vård blir alltmer sammanflätat. Inom detta område bör det finnas ett tydligt behov av att ytterligare utveckla utbildningarna för vårdsektorn i framtiden.

Dock är Flemingsberg inte en plats med ett spännande studentliv. Detta knyter an till utvecklingen av stadsdelen i stort. Flera av de intervjuade underströk potentialen i att skapa en gemensam "kårmiljö" för alla studenter på campus. Begreppet kårmiljö kan i det här sammanhanget tolkas både mer restriktivt, som gemensamt kårhus, eller betydligt bredare som den samlade miljön för studenter vid närvarande lärosäten i CF. Diskussioner om detta har tidigare förts men har strandat på att det har varit svårt att enas om utformning och placering. Södertörns högskola som har flest studenter bör vara den aktör som tar ett huvudansvar, men med bidrag från alla lärosäten. Med tanke på att flera av de intervjuade tog upp olika aspekter på den här frågan bör det finnas möjligheter att åter initiera en sådan diskussion.

Forskning

Volymmässigt domineras forskningen på CF av KI. I omsättning bedriver KI årligen forskning för totalt ca 2 000 Mkr, SH ca 430 Mkr, KTH (Institutionen för medicinteknik och hälsosystem, MTH) 95 Mkr och RKH 15 Mkr. Det finns inte ett tydligt tema för KI:s forskning som skiljer verksamheten i Flemingsberg från den i Solna, utan forskning bedrivs inom alla olika delar av KI:s verksamhet, från grundforskning inom medicin till vård. Här finns även tung infrastruktur för denna forskning. Södertörns högskola bedriver forskning inom ett brett humaniorafält, men också samhällsvetenskap från företagsekonomi till sociologi; det finns också ett starkt kluster i media- och kommunikationsvetenskap, samt forskning kring brottslighet och säkerhet utifrån polisutbildningen. Ett övergripande tema för SH:s forskning är samhällsutvecklingen i det forna Östeuropa.

KTH:s forskning på CF bedrivs framför allt inom institutionen MTH med ett drygt hundratal anställda, inom avdelningarna medicinsk utbildning, hälsoinformatik och logistik, neuronik, och ergonomi. För KTH innebär detta intressanta och speciella möjligheter inom vård, med tech och life science som har direkt nytta av närheten till sjukhuset och KI, även om MTH också arbetar med andra sjukhus i regionen, inte minst Karolinska universitetssjukhuset i Solna.

På samma sätt som inom utbildning kan sägas att life science är viktigt för KTH, men att det inte bör tolkas för snävt, utan också inkludera områden som ofta läggs under begreppet hälsa, som vård, nutrition och miljö.

Det bör finnas flera aktörer inom KTH som kan hitta intressanta samarbeten på CF. Både inom med tech och life science, men även inom områden såsom samhällsbyggnad. Kunskapen om verksamheter och kompetenser som finns i Flemingsberg förefaller begränsad på många håll inom KTH, och här kan intressanta möjligheter gå förlorade. På olika sätt bör KTH öka den egna kunskapen om vad CF kan erbjuda. Det kunde ha ett värde att ta fram ett underlag eller en presentation om Flemingsberg i stort som riktar sig internt till KTH, liksom att förlägga relevanta KTH-interna möten till Flemingsberg.

Liksom digitalisering och AI förändrar behoven inom utbildning innebär utvecklingen att medicin, teknik och vård blir alltmer sammanflätat. Närheten till sjukhuset och KI i Flemingsberg ger unika förutsättningar för forskning som utvecklar vård, logistik och medicinsk teknik. Detta skulle kunna vara ett tema för en större forskningsinsats i samarbete med andra aktörer på campus, särskilt sjukhuset och KI som i så fall har potential för betydligt fler verksamheter inom KTH än institutionen för MTH.

För att ta vara på potentialen i KTH:s närvaro i CF och för att ha en rimlig balans mellan utbildning och forskning är det viktigt att KTH:s forskningsvolym på CF snarare ökar än minskar.

I forskningen inom hälsoinformatik och logistik finns utveckling av gamification och spelsimulering för användning inom vården. Detta skulle kunna knyta an till den utbildning och forskning som finns kring spelutveckling på Södertörns högskola.

Utöver mer närliggande samarbetsområden som med tech, life science och även samhällsbyggnad skulle det kunna finnas intressanta möjligheter till samarbete med humanister, eller tillämpningar inom det stora rätts- och säkerhetsklustret i Flemingsberg med polisutbildning, tingsrätt, häkte osv. Forskning inom sådana områden bedrivs på SH.

Forskningsarbeten utvecklas oftast bäst utifrån forskares initiativ och om KTH vill öka samarbeten mellan övriga KTH-forskare och verksamheter på CF så skulle ett sätt kunna vara att göra en utlysning av såddpengar för att starta sådana samarbeten.

Samverkan

För utvecklingen av CF är stiftelsen Flemingsberg Science en viktig aktör. Lärosätena KI, KTH, SH, samt Huddinge och Botkyrka kommuner, Region Stockholm och Faberge finns representerade i styrelsen. Stiftelsen har som huvudsyfte att bidra till företagsetableringar i Flemingsberg, och verkar på flera sätt utifrån det målet. Flemingsberg Science identifierar nu tre huvudområden för sin verksamhet: bio-life science; med tech; och gaming. När det gäller det tredje området är utgångspunkten att det finns många företag i Stockholm som utvecklar spel, men det finns ingen samlingspunkt för dessa. Flemingsberg Science har initierat "Press Start" som ett kluster där dessa kan mötas. En bidragande faktor för detta är Spelprogrammet på Södertörns högskola, men KTH har en stark verksamhet i spelsimulering (spel som inte syftar till underhållning utan till utbildning, samhällsengagemang eller annat) i Flemingsberg som också är viktig i sammanhanget.

KTH skulle kunna ta en än mer aktiv roll i Flemingsberg Science och till exempel förlägga fler aktiviteter till Flemingsberg, öka holdingbolaget KTH Ventures närvaro och få fler grupper inom KTH att på marginalen bidra till verksamheten.

I det ovanstående har olika samverkansmöjligheter i området och i södra Stockholm nämnts. Det stora samhällsbyggnadsprojekt som utvecklingen av den regionala stadskärnan innebär, och närheten till kommunerna i området, borde kunna erbjuda möjligheter till intressant samverkan inom både utbildning och forskning.

Alfa Laval som nu har etablerat sig med kontor och innovationscenter i Flemingsberg är ett företag som bör vara intressant för KTH att samverka med. Alfa Laval är verksamt inom ett brett fält som också inkluderar med tech. KTH skulle kunna initiera en diskussion med Alfa

Laval om former för samverkan, det kan inkludera både forskning och utbildning och det kan ske bilateralt eller tillsammans med KI.

Tillsammans med Stockholms universitet och Stockholms stad driver KTH idag Vetenskapens hus för att öka intresset för naturvetenskap bland barn och ungdomar. Flera av dem vi talat med har visat intresse för någonting liknande på Södertörn. Här skulle KTH kunna ta initiativ till en diskussion med till exempel Huddinge och Botkyrka kommun, för att tillsammans med Södertörns högskola och/eller övriga lärosäten på CF bilda någonting liknande eller rent av reflektera över möjligheterna att delaktigheten i och mandatet för Vetenskapens hus breddas till att omfatta även Flemingsberg. Samverkan med gymnasier på campus och i närområdet skulle stärka ett sådant initiativ.

En specifik idé som har vuxit fram under arbetet som har potential att öka samverkan mellan KTH och aktörer i Flemingsberg är att undersöka intresset för att såväl Fabege som Huddinge kommun och Alfa Laval själva eller tillsammans med KTH instiftar ett årligt pris eller en utmärkelse för "bästa examensarbete". Det skulle kunna fungera som en riktad satsning under tre år som sedan utvärderas. Ett sådant initiativ skulle kunna kombineras med att Fabege, Huddinge kommun och/eller Alfa Laval bidrar med förslag till examensarbeten och studentprojekt inom de områden som respektive samverkanspartner i så fall föreslår.

Specifikt om utvecklingen av KTH:s utbildningsutbud i Flemingsberg

I det nedanstående diskuteras utvecklingen av utbildningsutbudet utifrån två perspektiv. Det första är studentrekrytering. Det kan synas smalt, men förutsätter samtidigt att det finns en identitet och ett svar på frågan varför den aktuella utbildningen ges just i Flemingsberg. Inom det andra perspektivet diskuteras genomförandet av utbildningarna, vilket förutsätter svar på frågor om hur högsta kvalitet upprätthålls och hur utbildningarna bäst bör organiseras.

Detta leder till några vägval; i den här rapporten rekommenderas inte den ena eller andra vägen. Den frågan behöver hanteras av KTH:s ledning. Oberoende av vad man landar i är det säkerligen bra att nogsamt ha diskuterat frågan om varför den aktuella utbildningen ges just i Flemingsberg. Ett tydligt svar på den frågan kan vara vägledande för den framtida utvecklingen i flera avseenden.

Studentrekrytering

Kan KTH:s utbildning i Flemingsberg ges mer synlighet och en tydligare identitet? En tydligare identitet skulle kunna öka attraktiviteten för att studera i just Flemingsberg, men frågan är då vilken den identiteten ska vara?

Närvaron ”söder om stan” ökar tillgängligheten för en stor grupp studenter i Stockholmsområdet och i Södermanland. Hur viktig är närvaron i Flemingsberg för KTH, och för de studenterna? Vad är de i så fall intresserade av?

Här kommer också frågan om attraktiviteten hos Flemingsberg som plats och utbildningsort in; CF har ett mer begränsat studentliv än det på Valhallavägen, och Flemingsberg som plats är ännu inte ett ställe man åker till om man inte har särskilda ärenden dit.

Möjliga åtgärder:

Formulera en identitet för utbildningarna i Flemingsberg, utifrån frågan varför den aktuella utbildningen ges just där. Några tänkbara exempel kan vara:

En identitet kan kopplas till ämnena. Ska man fokusera på ämnena blir kopplingarna till vården centrala, och skulle peka mot en renodling av utbildningar med anknytning till vård, och eventuellt andra områden som är starka och/eller har speciella förutsättningar i Flemingsberg (såsom spel, rättskluster). I en sådan utveckling skulle en specialisering av utbildningsutbudet kunna åtföljas av insatser för att fler potentiella studenter, men även kollegor på Valhallavägen, ska hitta de intressanta ämnesmässiga möjligheterna på CF, och på det sättet skulle utbildningsutbudet kunna ökas inom en eller fler ämnesmässiga nischer.

Ett alternativ vore att i stället lyfta KTH som sådant och se Flemingsberg som KTH:s närvaro och inkörsport i södra Stockholm. Det utesluter förstås inte de utbildningar som knyter an till vård eller annat som är specifikt för CF, men kan också inrymma tekniskt basår och högskoleingenjörsutbildningar i mer allmänna ämnen, eventuellt med fokus på ”öppen ingång”, det vill säga att erbjuda utbildning i Flemingsberg som en inkörsport till fortsatta studier antingen i Flemingsberg eller på Valhallavägen.

Argumenten för detta kan vara att KTH ska vara närvarande på en viktig plats och en viktig del av Stockholm, där en stark utveckling förväntas. Ett underliggande argument för det

synsättet kan vara ökat breddat deltagande. Studenter från icke studievana miljöer kan väntas värdera närhet och tillgänglighet mer. I den kategorin kan det även finnas studenter som (initialt) inte tror att de "passar" på Valhallavägen.

Vill man fullfölja tanken om Flemingsberg som en inkörspport till KTH i södra Stockholm skulle det kunna innebära att fler utbildningar erbjuds med start i Flemingsberg. Vissa civilingenjörsprogram skulle kanske kunna ges i alla fall första året i Flemingsberg, om det finns anledning att tro att det skulle stärka rekryteringen. KTH har ju också programmet Öppen ingång som skulle kunna ges i Flemingsberg, eventuellt parallellt med intag på Valhallavägen, eller vartannat år i Flemingsberg. Man ska dock inte underskatta de logistiska utmaningar detta kan innebära, med samläsning mellan program etc. Detta skulle dock medföra att fler av KTH:s skolor var närvarande och engagerade i Flemingsberg.

I kommunikationen och formuleringen av identiteten skulle lokal närhet och tillgänglighet vara huvudargument, utöver KTH:s varumärke och excellens. Mot det kan ställas att det finns fler platser i Stockholm och Sverige där breddad rekrytering kan underlättas av närhet. Dock kan sägas att Flemingsberg är speciellt med sina utmärkta kommunikationer söderut och kan nås av många potentiella studenter. KTH kan inte vara på alla platser där breddad rekrytering är möjlig, men i Flemingsberg kan en ganska stor grupp studenter nås i en campusmiljö som inkluderar många andra inriktningar och utbildningar. En självklarhet som ändå behöver uttalas är att de utbildningar som ges och kommuniceras på det här sättet förstås fortsatt ska ha toppkvalitet.

En tredje aspekt som har kommit fram under intervjuerna är att det från olika håll beskrivits att det i Flemingsberg finns särskilt intressanta undervisningsmetoder, med stort inslag av projektarbeten, problembaserat lärande, ett maker space etc. Sådan kunskap är skör och behöver vårdas, och är ett värde i sig. När det kommuniceras kan det dock vara problematiskt om utbildningen på KTH Flemingsberg beskrivs som extra kreativ och spännande, i och med att övriga KTH-utbildningar då kan framstå som tråkiga och gammalmodiga. Det finns förstås också många andra utbildningsmiljöer på Valhallavägen som utmärks av projektarbeten och eget skapande, och enligt uppgift finns totalt 18 stycken maker spaces på KTH. Det är ett värde men är nog svårt att göra till huvudargument för att studenter ska söka sig till CF, dock kan och bör det lyftas när de olika utbildningarna kommuniceras, inte minst att maker space i Flemingsberg är väl integrerat i studenternas vardagliga miljö, eftersom all verksamhet är placerad i samma byggnad.

Utbildningarnas ämnesprofil utifrån utbildningens genomförande

Profileringsarna av utbildningar som ges i Flemingsberg kan motiveras på olika sätt, som skissas ovan. När det gäller utbildningens genomförande blir begreppet "kompleta akademiska miljöer" viktigt: god högre utbildning behöver ske i ett sammanhang där forskning bedrivs, det finns kontakt med samhällsutmaningar, och det finns en bredd av kompetenser och områden, även om betoningen av de olika delarna kan skilja sig mellan till exempel tekniskt basår eller masterutbildning.

I Flemingsberg bör synsättet vara att hela rikedom av kunskap och mångfalden av verksamheter på campus och i närområdet, tillsammans med kompetensen på Valhallavägen, är det som ger en komplett akademisk miljö. Så läser till exempel civilingenjörsstudenter i medicinsk teknik matematik på Valhallavägen. Ska KTH:s hela styrka

nyttjas, behöver det vara normalt och praktiskt hanterbart att studenter ibland är på Valhallavägen samt att lärare ibland kommer till Flemingsberg för att undervisa. Det bör inte vara ett mål att utbildningen i Flemingsberg ska ges uteslutande av lärare på CF.

Utbildningarna på CF bör dra nytta av sin placering och närheten till sjukhuset och andra verksamheter. Civilingenjörsprogrammet Medicinsk teknik, och de masterprogram som ges i Flemingsberg, har en uppenbar nytta av att vara nära sjukhuset och KI. Med tanke på den stora bredden i CF och organiseringen med flera olika lärosäten kan det dock finnas organisatoriska eller logistiska hinder som behöver hanteras.

Inte heller i diskussionen om ämnesprofiler och kompletta akademiska miljöer bör man glömma bort den specifika pedagogiska kompetens och pedagogiska utvecklingskraft som finns i befintliga miljöer inom institutionen MTH. Om utgångspunkten med KTH:s utbildningar i Flemingsberg är att de ska utgöra en inkörsport till högre utbildning i södra Stockholmsregionen är det rimligt att ansvaret för respektive program i Flemingsberg ligger på den institution inom KTH som ansvarar för utbildning inom respektive område, oberoende av vid vilken skola institutionen är placerad, se mer nedan.

Speciellt om högskoleingenjörsutbildningarna

Av KTH:s åtta högskoleingenjörsprogram ges fyra i Flemingsberg, varav ett (Medicinsk teknik) har en naturlig ämnesmässig koppling till området. Skälen till att det ser ut så nu får väl sägas vara ett arv från tidigare beslut där högskoleingenjörsutbildningar startades söder om Stockholm. Den logik som styrde de etableringarna var sannolikt en önskan om ökad breddad rekrytering. Detsamma kan sägas om tekniskt basår.

När det gäller genomförandet av utbildningarna är det centralt att fråga sig om de får den högsta kvalitet KTH kan åstadkomma med nuvarande organisering och placering. Det skulle kunna finnas en oro särskilt för de tre högskoleingenjörsutbildningarna Datateknik, Elektroteknik och Teknik och ekonomi, att de inte har tillräcklig tillgång och närhet till den kompetens i datateknik, elektroteknik och ekonomi som finns på Valhallavägen. Det är också tänkbart att utbildningarna skulle gynnas av att organiseras inom EECS respektive ITM där deras ämnen är centrala, även om man väljer att fortsätta ge dem i Flemingsberg.

Dock framstår det vid närmare betraktande som att det idag finns ett gott samarbete mellan de olika skolorna kring högskoleingenjörsprogrammen. Till namnet har KTH haft två mycket lika högskoleingenjörsutbildningar i Datateknik. Den ena ges av CBH i Flemingsberg och den andra av EECS, numera vid huvudcampus på Valhallavägen. Här har CBH och EECS under senare tid gemensamt arbetat med att förtydliga och profilera de båda utbildningarna. Utbildningen i Flemingsberg har inriktning mot systemutveckling och infrastruktur vilket fungerar väl med de krav som medicinteknik och datadriven vård ställer. Samarbetet kring profileringarna fungerar enligt uppgift väl, dock kan det finnas anledning att fortsatt bevaka samspelet mellan de två programmen och hur de bäst leds och utvecklas.

När det gäller högskoleingenjörsutbildningen i Elektroteknik så ges den formellt av CBH på uppdrag av EECS. Även här finns ett idag väl fungerande samarbete, där EECS valde att lägga ner sitt andra program från Kista, i samband med verksamhetsflytten till Valhallavägen.

Högskoleingenjörsprogrammet Teknik och ekonomi är en öppen ingång, där de nya studenterna läser ekonomi på vårterminen för att sedan välja ett av fem befintliga högskoleingenjörsprogram. Programmet har därmed potential att bidra till breddad rekrytering inom hela KTH.

Den fjärde högskoleingenjörsutbildningen i Flemingsberg, den i Medicinsk teknik, ges av CBH och inriktningen på det programmet ligger inom ramen för verksamheten i Flemingsberg.

Även om det förefaller finnas ett gott samarbete mellan skolorna kring högskoleingenjörsprogrammen så hindrar det inte att man fortsatt löpande bevakar hur de bäst organiseras och leds för att säkerställa att KTH:s bästa ämneskompetens tas tillvara. En möjlig väg vore att ge EECS ansvaret för högskoleingenjörer i Elektroteknik och båda programmen i Datateknik, samt att ITM engageras i programmet i Teknik och ekonomi. Detta skulle då också medföra att två ytterligare skolor hade närvaro och ansvar för verksamhet i Flemingsberg, och att KTH:s hela engagemang i Flemingsberg därmed breddas inom KTH. Konsekvenserna av detta skulle dock behöva belysas ytterligare i diskussion med berörda skolor.

När det gäller placeringen i Flemingsberg av de fyra högskoleingenjörsprogrammen, är argumentet för att behålla den nuvarande placeringen det ursprungliga motivet att öka breddad rekrytering genom att erbjuda högskoleingenjörstudier i söderort och att bygga utbildning kring starka områden för verksamheten i Flemingsberg. Att ha flera program på samma plats ger också synergier och erbjuder möjligheter till samläsning, och ett kollegialt utbyte kring utbildningsformen högskoleingenjör.

När det gäller tekniskt basår är det inte lika beroende av närhet till forskning. Här är också argumentet breddad rekrytering och tillgänglighet för studenterna ännu tydligare. Basåret i Stockholm och i Flemingsberg ges idag av två olika institutioner vid CBH, varav institutionen för ingenjörspedagogik är den som har basåret som sin huvudsakliga uppgift. Det bör övervägas om ansvaret för all basårsverksamhet ska samlas inom en institution.

I grund och botten handlar profileringen av utbildningsutbudet om ett ställningstagande om KTH:s närvaro i första hand motiveras av närhet och tillgänglighet för studenter (och i förlängningen breddad rekrytering) eller av fokuserad utbildning i vissa områden med speciella förutsättningar på CF.

Dessa två argument behöver dock inte ställas mot varandra. Det går att motivera mer hälsoinriktade program med närheten till sjukhuset och KI, samtidigt som till exempel de mer allmänna högskoleingenjörsprogrammen kan erbjudas utifrån sin tillgänglighet. De två budskapen kan riktas till olika målgrupper och de står inte i konflikt med varandra.

Möjliga övriga åtgärder

Stärk samarbetet mellan lärosätena på CF så att intressanta kopplingar kan tas tillvara. Man kan tänka sig såddmedel för gemensamma kurser, projektkurser eller program för att initiera och fånga upp initiativ i verksamheten. Det skulle kunna initieras som samarbete med något eller några av övriga lärosäten i Flemingsberg. Sådana samarbeten kan inrymma allt från enskilda inslag av kursmoment givna till eller av annat lärosäte till att ge eller erbjuda hela kurser för studenter vid andra lärosäten och vice versa, ända till nya gemensamma program.

Samarbetet på ledningsnivå mellan lärosätena på CF sker nu i ganska informella former i "Campus Flemingsberg-gruppen", främst för att samordna praktiska frågor. Exempel på frågor har varit gemensam kommunikation av området inför ansökningsomgången i april, koordinering av säkerhetsfunktioner och gemensamma aktiviteter för att stärka sambandet och gemenskapen på CF, såsom campusdagen som genomförs i september. Ett fortsatt engagemang från KTH i detta, med avsikt att stärka samarbetet och vidga det till fler frågor, skulle underlätta för KTH att få ut den fulla potentialen av samarbeten med andra aktörer inom CF. "Campus Flemingsberg-gruppen" skulle kunna bli synligare och få en tydligare roll. Här kan KTH välja att ta en aktivare roll, inklusive att bidra till att närvarande lärosäten samarbetar om att till exempel utse en gemensam kontaktperson för lärosäten i Flemingsberg, en roll som kan alternera mellan närvarande lärosäten och som efterfrågats av några av de intervjuade.

Ett annat sätt att ytterligare stärka kvaliteten i utbildningarna vid KTH kan vara att studenter på CF har viss utbildning på Valhallavägen och att studenter från Valhallavägen kan ha viss utbildning på CF, samt att lärare behöver kunna undervisa på bägge ställena. Former att underlätta detta verkar behöva vidareutvecklas. Det kan inkludera transporter, tillgängliga arbetsplatser etc. KI har till exempel en buss som går mellan Solna och Flemingsberg. Kan något liknande göras, eller kan bussen också ansluta till KTH?

Avslutande slutsatser och rekommendationer

I formuleringen av skälen för KTH:s verksamhet i Flemingsberg är det en ledningsfråga att avgöra om man främst vill betona tillgänglighet och närvaro i södra Stockholm eller medicinsk teknik och nuvarande eller framtida specifika ämnen eller att lyfta båda argumenten, beroende på syfte och målgrupp.

Utifrån den inriktning man väljer kommer de förslag som givits i den här rapporten kunna ges lite olika prioritet, men några huvudpunkter kan ändå nämnas.

KTH kommer under alla förutsättningar att ha nytta av en stark utveckling av stadskärnan Flemingsberg. Om Flemingsberg blir en attraktiv studieort och en intressant plats med kultur och service så kommer intresset för att forska och studera i Flemingsberg att öka. KTH med sitt varumärke och sin storlek kan stödja detta genom att markera intresse och fortsatt aktivt delta i detta. Att tillsammans med övriga lärosäten bevaka och försöka bidra till regionens "aktörsgemensamma styrgrupp för Flemingsberg" skulle vara ett sätt att stärka detta arbete. En möjlighet kan vara att inblandade lärosäten, eller i vart fall KTH, KI och Södertörns högskola, utser en gemensam representant som mer aktivt arbetar mot och tillsammans med Region Stockholm i de långsiktiga utvecklingsplanerna för Flemingsberg.

Flera av de intervjuade har tagit upp frågan om ett gemensamt kårhus, eller en "kårmiljö" i existerande lokaler, för alla studenter vid CF. Det skulle kunna vara en relativt lågt hängande frukt för att göra studiemiljön och studentlivet på CF mer attraktivt. Södertörns högskola bör antagligen vara huvudaktör i detta, men KTH:s aktiva deltagande kan underlätta och bidra till en tydlig positiv utveckling.

En annan möjlighet är att göra några utlysningar av såddmedel för initiativ i utbildning och forskning som syftar till att få forskare och lärare på övriga KTH att hitta möjligheter i Flemingsberg. Den typen av initiativ görs lämpligen tillsammans med något eller några andra lärosäten. Inom utbildning skulle detta kunna göras utifrån erfarenheter och arbetssätt inom Framtidens Utbildning. En särskild pott kunde skapas efter överenskommelse med övriga intresserade lärosäten, och ansökningar för att utveckla pedagogik, nytt kursutbud etc i samarbete kunde tas emot. I forskning kan en liknande modell användas, till exempel medel för att uppmuntra gemensamt skrivande av forskningsanslagsansökningar med deltagande från de olika lärosätena. Positiva erfarenheter finns från motsvarande initiativ mellan KI och Södertörns högskola inom ramen för de så kallade KiSh-medlen.

Ramarna för sådana såddutlysningar, en inom forskning och en inom utbildning, skulle kunna vara att varje deltagande lärosäte åtar sig att reservera medel upp till en viss nivå för att finansiera den del som de egna forskarna har i beviljade projekt. En måttlig och hanterbar nivå på varje projekt kan vara 300 kkr, och att varje lärosäte reserverar 1 Mkr per år för sin respektive del.

Genom att identifiera och adressera praktiska frågor när det gäller transporter, arbetsplatser osv kan KTH underlätta för studenter och medarbetare att röra sig mellan CF och Valhallavägen.

Inom KTH betonas, med all rätt, samarbetet inom Stockholm trio. Ett utökat samarbete med lärosätena i Flemingsberg innebär en annan konstellation, där SU inte ingår, men däremot Södertörns högskola. Kanske finns det lärdomar från arbetet med Stockholm trio som kan vara relevanta för en för KTH gynnsam utveckling i Flemingsberg? KTH samarbetar förstås med många lärosäten i många olika konstellationer, men detta bör inte vara något problem.

Det samarbetsorgan som nu finns mellan lärosätena på området är "campus Flemingsberg-gruppen". Detta fungerar ganska informellt, och samlar rektorerna för SH, RKH och SMI, dekan KI syd, prefekten för MTH, samt en studentrepresentant och en representant för Flemingsberg Science. Detta skulle kunna stärkas om även rektorerna för KI och KTH deltog, till exempel en gång per termin eller en gång per år. Gruppen definieras av en avsiktsförklaring undertecknad av prefekten MTH, KI dekan syd, samt rektorerna för SH, RKH och SMI. Det kan övervägas om ett avtal mellan de fem lärosätena, som beslutas på rektorsnivå, kan stärka gruppens mandat och arbete.

Utöver det som har nämnts ovan kan också ett utökat samarbete kring bibliotek vara aktuellt att lyfta. SH har ett fullständigt bibliotek, och KI har också ett stort bibliotek i Flemingsberg utöver det i Solna. RKH och SMI samarbetar med SH men KTH har inte något eget bibliotek i Flemingsberg. Om man ser behov kunde KTH överväga att ingå ett samarbetsavtal kring bibliotek med SH eller KI.

Några fora i Flemingsberg som kan vara ingångar för KTH att verka genom är:

Regionens aktörsgemensamma styrgrupp för utveckling av den regionala stadskärnan Flemingsberg. Denna leds av ett av regionråden (tidigare RSO) och samlar bland andra regionen och de berörda kommunerna. Lärosätena är inte med här.

Flemingsberg science är en stiftelse som finansieras av regionen, sjukhuset, Huddinge, och Botkyrka kommun och lärosätena och sedan en tid även Fabege. Dess huvuduppdrag är att skapa etableringar i Flemingsberg. KTH är representerat i styrelsen.

Campus Flemingsberg-gruppen är ett informellt samarbetsorgan som samlar personer från ledningarna för SH, KI syd, KTH (MTH), RKH och SMI, samt representation från studenterna. Målet är att fånga frågor som framför allt rör lärosätena gemensamt. Exempel på sådana har varit att gemensamt kommunicera området som studieplats och samordna krishantering.

Huddinge kommuns högskoleråd är kommunens forum för att hålla kontakt med lärosätena och samlar representanter för skolorna i kommunen, och lärosätena. Aktiviteten har varierat över åren.

Utbildningar som ges helt eller delvis i Flemingsberg

Civ ing

[Medicinsk teknik, 300 hp](#)

Master

[Data-driven Health/Datadriven hälsa](#)
[Medical Engineering/ Medicinsk teknik](#)
[Sports Technology / Idrottsteknologi](#)
[Technology, Work and Health / Teknik, arbete och hälsa](#)

Hing

[Medicinsk teknik, 180 hp](#)
[Datateknik – systemutveckling och digital infrastruktur, högskoleingenjör 180 hp](#)
[Elektroteknik, 180 hp](#)
[Teknik och ekonomi, 180 hp](#)

Tekniskt basår

[Tekniskt basår, 60 fup](#)

Hing och basår som ges av KTH på annan ort än Flemingsberg

[Byggteknik och design 180 hp](#)
[Datateknik 180 hp](#)
[Industriell teknik 180 hp](#)
[Kemiteknik 180 hp](#)
[Tekniskt basår, termin 2, 30 fup](#)

Exempel på större utbildningar som ges av andra lärosäten i Flemingsberg.

Södertörns högskola: Lärare, ekonom, polis, spelutvecklare, studier i humanioraämnen.

Karolinska institutet: Sjuksköterska, tandläkare, fysioterapeut, läkare.

Röda korsets högskola: Sjuksköterska

Lista på intervjuade

Anders Söderholm, KTH
Amelie Eriksson Karlström, KTH
Sebastiaan Meijer, KTH
Torbjörn Gräslund, KTH
Annika Borgenstam, KTH
Anna Jerbrant, KTH
Björn Berggren, KTH
Lisa Eriksson, KTH Holding

Ylva Fältholm, Södertörns högskola
Hans Andersson, Södertörns högskola

Annika Östman Wernerson, Karolinska institutet
Maria Eriksdotter, Karolinska institutet
Lars Frelin, Karolinska institutet
Lars Henningsohn, Karolinska institutet
Patrik Blomgren, Medicinska föreningen vid Karolinska institutet
Ibrahim Topal, Odontologiska föreningen, Karolinska institutet

Helene Hellmark Knutsson, ord Flemingsberg science, mm
Johnny Högberg, Flemingsberg science
Pernilla Boström, Flemingsberg Science

Andreas Muranyi Scheutz, Region Stockholm
Elisabeth Rendahl, Region Stockholm
Anton Westberg, Region Stockholm
Julika Lamberth Bagge, Region Stockholm
Cecilia Lindahl, Region Stockholm

Stefan Dahlbo, Fabege
Johan Zachrisson, Fabege
Anna Nyberg, Fabege,
Terese Fridman, Fabege

Camilla Broo, Huddinge kommun
Carolina Nordling, Huddinge kommun